Concursul Multidisciplinar BOLYAI FARKAS Tantárgyverseny
Al XI – lea Concurs pe ţară al liceelor cu predare în limba maghiară –
Magyar tannyelvű középiskolák XI. országos vetélkedője
Concursul de geografie Teleki Sámuel Földrajzverseny
Geografie fizică generală – Természetföldrajz
2016. május 7.

MEGOLDÁSI ÚTMUTATÓ

I. Mely jelenségeket befolyásolná, ha megváltozna a Föld tengelyferdeségének mértéke (szöge)? Írd az egyes állítások sorszámát a megfelelő helyre!

	Sorszám
Befolyásolná a tengelyferdeség megváltozása.	**1, 2, 4, 7, 8**
Nem befolyásolná a tengelyferdeség megváltozása.	**3, 5, 6**

Minden jó válasz 1 pont, összesen **8 pont**

8 pont	

II. Az alábbi topográfiai térkép segítségével válaszoljátok meg a kérdéseket! A térképen lévő X, Y és Z pontok helyeket jelölnek, az A és B betűk lejtőszakaszokat jelölnek, a magasság méterben van megadva.

A. (2) 0,5 pont
B. 1. A 0,5 pont
2. B 0,5 pont
3. B 0,5 pont
4. A 0,5 pont
5. A 0,5 pont
C. 1. c. 1 pont
2. b. 1 pont

összesen **5 pont**

5 pont	

III. Ird az alábbi mondatok mellé az I betűt, ha igaz vagy a H betűt, ha hamis a kijelentés!

1.	Az óceáni kérget három réteg alkotja: bazaltos, gránitos és üledékes rétegek.	H
2.	A kontinentális kéreg nagy vastagságú, eléri a 80 km- es vastagságot.	I
3.	A földkéregben a legelterjedtebb ásvány a kvarc.	I
4.	A gipsz kemény ásvány.	H
5.	A metamorf kőzetek a magmás és üledékes kőzetek átalakulásával keletkeznek.	I
6.	A gránit magmás kőzet.	I
7.	Tengeri élőlények meszes vázaiból jött létre a konglomerátum anyaga.	H
8.	A mészkő átalakulásából jött létre a márvány.	I
9.	A kőszén biogén eredetű kőzet.	I
10.	A Hargita – hegység fő kőzetalkotója a mészkő.	H
11.	A dolomit a híg sósavban – a mészkővel ellentétben – pezseg.	H
12.	A horzsakő üledékes kőzet.	H
13.	A lösz a jégkorszak idején képződött, kőzetlisztnek is nevezik.	I
14.	A riolit lávakőzet hirtelen kihűlt üveges változata az obszidián.	I
15.	A bazalt effuzív (kiömlési) kőzet.	I

összesen **15 pont**

15 pont	

IV. Oldd meg a térkép és az ábrák alapján a feladatokat!

a)

1. Észak – amerikai-lemez	1 pont
3. Csendes-óceáni-lemez	1 pont
5. Nazca-lemez	1 pont
6. Dél-amerikai-lemez	1 pont
8. Afrikai-lemez	1 pont

b)

Nyugatról: mélytengeri árok, **keletről**: óceán (közép)i hátság / hasadékvölgy 1+1 pont

Bazalt 1 pont

c)

1. 1. (ábra)	1 pont
2. 3. (ábra)	1 pont
3. 1. (ábra)	1 pont
4. 2. (ábra)	1 pont

Megjegyzés: a 2. pontban 3. (ábra) és 2. (ábra) megoldás is elfogadható.

összesen 12 pont

12 pont	

V. Az alábbi térképvázlat alapján válaszolj a kérdésekre!

1.	a) Arab – lemez	1 pont
	b) Eurázsiai – lemez	1 pont
	c) távolodó – rift mentén – divergens	1 pont
	d) Kenya – hegység	1 pont
	e) Kilimándzsáró – hegység	1 pont
2.	a) vetődés	1 pont
	b) sasbérc (horst)	1 pont
	c) árok (graben)	1 pont

összesen**: 8 pont**

8 pont	

VI. Tanulmányozd az ábrákat! Az állítások az egyes nagybetűkkel jelölt ábrákhoz kapcsolódnak. Írd a megfelelő ábra betűjelét az állítás sorszáma elé!

1. C 2. B 3. A 4. B 5. C 6. D 7. B 8. A 9. A 10. C

- a helyes válaszok **1 p**ontot érnek, összesen **10 pont**

10 pont	

VII. Oldd meg a jég felszínformáló munkájával kapcsolatos feladatokat!

a)
1. Fjordok **1 pont**
2. Tavak / morénasánc / vándorkő / vásott szikla **1 pont**
3. U alakú völgy **1 pont**
4. Moréna által elgátolt tó / gleccsertó **1 pont**
5. Moréna **1 pont**

Összesen: 5 pont

b) B, D **1+1 pont**

Összesen: 2 pont

c) Az a magasság, amely fölött több hó hull, mint amennyi nyáron elolvad/ amely fölött a hó egy része tartósan megmarad, felhalmozódik. **2 pont**
Másképp megfogalmazott helyes válasz is elfogadható.
d) E) **1 pont**

összesen**: 10 pont**

10 pont	

VIII. feladat Az alábbi feladatok a szelekkel, szélrendszerekkel és éghajlattal kapcsolatos feladatokat!
a)
1. Északkeleti passzátszél / passzátszél **0,5 pont**
2. északkeleti **0,5 pont**
3. Nyugatias szél **0,5 pont** Összesen: **1,5 pont**

b)
1. (Nyári) monszun **0,5 pont**
2. Délnyugatról **0,5 pont**
3. Délkeleti passzátszélből **0,5 pont**
4. Csapadékosat **0,5 pont**

összesen: **2 pont**

c)
1. Sarki szél **0,5 pont**
2. Északkelet **0,5 pont**
3. Északi **0,5 pont** összesen: **1,5 pont**

d) **Figyeld meg az éghajlati diagramot és a táblázat adatait és válaszolj a kérdésekre!**
1) mérsékelt övezet 1 pont
   mediterrán éghajlat 1 pont
2) északi 1 pont
3) télen: nyugati szél 1 pont
   nyáron: a passzát leszálló ága (Csak a teljes válasz ér 1 pontot.)
4) évi közepes hőingás: 18,3 °C 1 pont
5) évi csapadékmennyiség: 402 mm 1 pont összesen: **7 pont**

Összesen **12 pont**

12 pont	

IX. **Az alábbi fényképek folyótorkolatokat (A,B) és parttípusokat (C,D) ábrázolnak. Segítségükkel válaszolj a kérdésekre!**

1. Deltatorkolat **0,5 p.**
2. Tölcsértorkolat **0,5 p.**
3. B **0,5 p.**
4. A **0,5 p.**
5. Adottak a következő folyók! Ird a nevük mellé, hogy melyik tengerbe (öbölbe), tóba ömlenek és a torkolatuknak megfelelő betűt!

   a helyes válaszok **0,5 p**ontot érnek, összesen **6 pont**

Folyó	Tenger (öböl)	Torkolat betűszáma
Temze	Északi – tenger	B
Nílus	Földközi - tenger	A
Mississippi	Mexikói - öböl	A
Gangesz	Bengál - öböl	A
Elba	Északi - tenger	B
Amu - Darja	Aral - tó	A

6. **Dalmát part**. A **part süllyed,** a víz benyomul a part menti hegyvonulatok közé.
   0,5 p. + 0,5 p., összesen **1 pont**
7. **Fjordos part**. A jégkorszakbeli **gleccserek (jégtakarók)** hozták létre, teknővölgyükbe benyomult a tenger vize.
   0,5 p. + 0,5 p., összesen **1 pont**

összesen 10 pont

10 pont	